

Konsekutiivitulkit ja tekstin muistaminen

Laadullista analyysia

KäTu2010-symposium, 23.4.2010

Sinikka Hiltunen

Helsingin yliopisto

Käyttätymistieteiden laitos

Kognitiotieteen yksikkö

www.muistikuisti.net

© S. Hiltunen/20.4.2010

Konsekutiivitulkin kyky muistaa tekstiä

1. Tutkimuksen tuloksia:

- sanajänne
- proosamuotoisen tekstin muististapalautus
- mahdollisia selityksiä

2. Laadullista analyysiä:

- muistivirheitä
- synonyymi-ilmausten runsaus
- erinomaista osaamista!

© S. Hiltunen/20.4.2010

Koeasetelma

Koehenkilöt:

- konsekutiivitulkit (13-14)
 - ikä keskim. 47,5 v; kokemus 16,8 v (7-25 v)
- vieraiden kielten opettajat (13-15)
 - ikä keskim. 45,3 v; kokemus 16,2 v (5-32 v)

Ärsykkeet:

- suomenkielisiä konkreettisia ja abstrakteja substantiiveja (5-6-kirjaimisia, 2-3-tavuisia)
- suomenkielinen konkreettinen ja abstrakti proosamuotoinen teksti

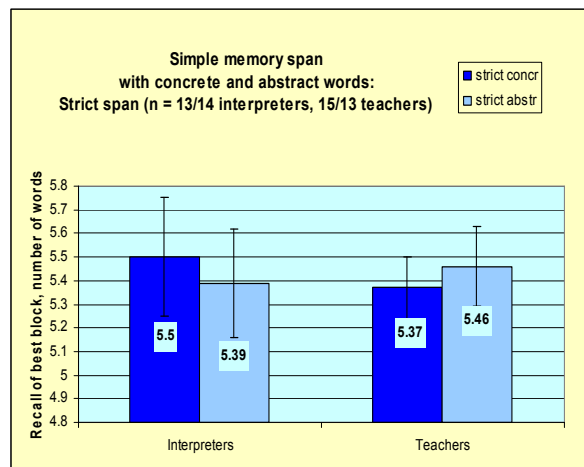
Kuuntelu ja palautus suullisesti

© S. Hiltunen/20.4.2010

Työmuistijänne Konkr. ja abstraktit sanat

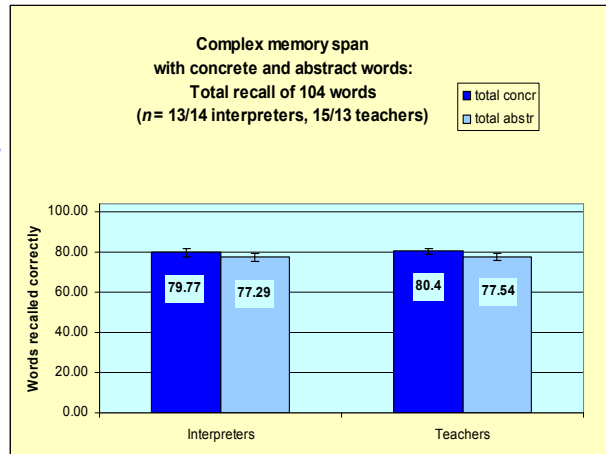
© S. Hiltunen/20.4.2010

- sanat painettiin muistiin
3-10 sanan ryhmissä
- 2 ryhmää kutakin pituutta
- suurin oikein muistettu sanaryhmä

Työmuistijänne Konkr. ja abstraktit sanat

- EI konkreettisuusvaikutusta
- molemmat ryhmät yhtä hyviä

Konkreettisuusvaikutus

Miksi konkreettisia sanoja ei muistettu paremmin kuin abstrakteja?

Konkreettisuusvaikutus

Marschark, Hunt, Einstein (useita tutkimuksia 1980-1989), konkreettisuusvaikutus **tulee esiin vain JOS:**

- tehtävän ohje suosii (kuvittele, arvioi tuttuus)
- riittävästi aikaa kuvitteluun: 2-8 s/sana
- annetaan vihje (esim. sanapari)
- sama luettelo toistetaan useita kertoja
- **Mikään näistä ei toteutunut** tässä kokeessa

Proosamuotoinen teksti

Kaksi proosamuotoista tekstiä:

- **konkreettinen:** Sinikka Nopolan novelli (katkelma)
 - 186 sanaa, esitettiin 10 puhejaksossa (äänitetty)
- **abstrakti:** lyhyt tutkimusartikkeli, Raimo Raitasalo, Kelan sanomat (verkkosivu)
 - 197 sanaa, esitettiin 11 puhejaksossa (äänitetty)

Proosamuotoinen teksti

sanatason konkreettisuusarviot

(asteikko: 0–abstrakti; 10–konkreettinen):

konkreettinen teksti - 6,39 (2,23)

abstrakti teksti - 4,28 (1,65)

(ero: $p < .001$)

- ilman muistiinpanoja
- muististapalautus suullisesti
- korostettiin **viestin säilymistä** mutta myös yksityiskohtien tärkeyttä

Idea unit – merkityksellinen yksikkö

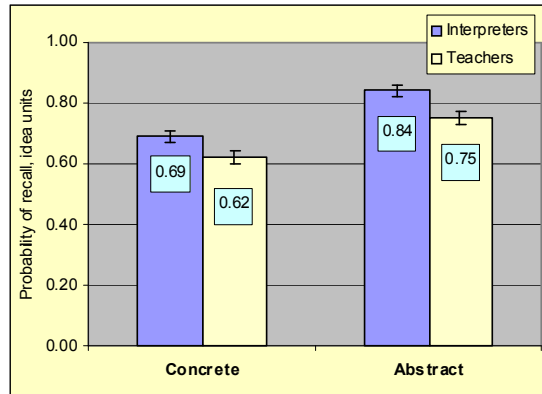
Mills ym., 1993, 289:

- sentence or part of a sentence
 - that expresses a complete idea
 - contains an actual or implied verb
 - and is usually a phrase-size unit
- suomessa käytännössä lause tai lauseenvastike

Proosamuotoinen teksti

- **Abstrakti** teksti muistettiin paremmin kuin konkreettinen
- **Tulkit** muistivat **MOLEMMAT** tekstit paremmin kuin opettajat
 - abstr. $p < .001$
 - konkr. $p < .05$

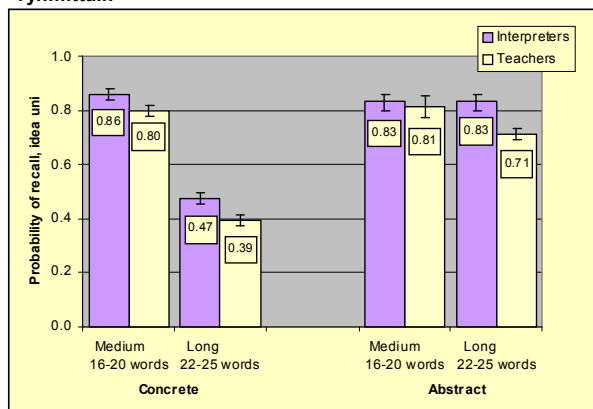
Konkreettisen ja abstraktin tekstin palautustodennäköisyys ryhmittäin

Proosamuotoinen teksti

- **Abstraktit pitkät** puhejaksot (22-25 sanaa) muistettiin paremmin kuin konkr. pitkät puhejaksot
 - $p < .001$

Keskipitkien ja pitkien puhejaksojen muististapalautus ryhmittäin

Miksi konkreettinen heikommin?

Konkr.tekstiä **ei** kuvata sanatason konkreettisuudella:

- konkr. teksti oli kaunokirjallinen!
- tekstin loogisuus, koherenttius: otsikko olisi auttanut juonen hahmottamisessa (konkr.teksti)

© S. Hiltunen/20.4.2010

Miksi tulkit paremmin (myös konkr.)?

- Molemmat ryhmät hyviä lukijoita mutta tulkit oppineet kuuntelemaan?
- Tulkit nopeita päättelemään juonta pienistäkin vihjeistä (etenkin konkr.)?

© S. Hiltunen/20.4.2010

Laadullista analyysia

1. Keskipitkät puhejaksot, **konkr.** teksti:
 - **tulkit** muistivat paremmin pieniä yksityiskohtia:
 - ”En keräisi legopalvoja talteen...”
 - ”Kuka rakentaisi palapelin joskus uudelleen?”
 - **olennaisia** juonen ymmärtämisessä
 - noin puolet tulkeista asioimistulkkeja (oikeustulkkeja)!

Laadullista analyysia

2. Pitkät puhejaksot, **abstr.** teksti:
 - **tulkit** muistivat paremmin puhejaksojen **johdantolauseita**:
 - ”Ikääntyvien väliset suhteet muuttuivat...”
 - **vain** puhejakson loppuosan **tarkennus**, esimerkki, muistettiin hyvin
 - ”viimeisyysvaikutus”?

Virheistä

1. Aikaan liittyvä virhe:

- ...vakiinnutti asemansa 1970-luvun lopulla:
 - sai alkunsa, tehtiin, lähti käyntiin, aloitettiin, on tehty...
 - 10 opettajaa, 8 tulkkia

Virheistä

2. Kausalisuhde väärin päin:

- "masentuneisuuden liittyvää yksinäisyyttä"
- yksinäisyyden liittyvää masentuneisuutta
- koko teksti kertoi koko ajan yksinäisyydestä!
 - 5 opettajaa, 2 tulkkia
- tai masennus vallan unohdettu:
 - 2 opettajaa, 3 tulkkia

Synonyymi-ilmaisuiosta

Yllättävältä saattaa tuntua se...

- on/oli se, saattaa olla:
7 opettajaa, 4 tulkkia
- kuulostaa/kuulosti:
2 opettajaa, 1 tulkki
- SAMA:
– 4 opettajaa, 8 tulkkia (yli ½)

Synonyymi-ilmaisuiosta

Tämän katsottiin johtuvan...

- uskottiin, vois liittyä, johtua, ovat:
 - 5 opettajaa, 4 tulkkia
- selitettiin/selitetään:
 - 1 opettaja, 1 tulkki
- SAMA:
- 6 opettajaa, 8 tulkkia (yli ½)

Synonyymi-ilmaisusta

NLP (neuro-linguistic programming):

- miellejärjestelmien "kääntäminen" oman suosikkijärjestelmän muk.
 - "kuullaan" = tulkitaan "väärin"
- tulkit eivät niin alttiita tälle ilmiölle?

Yhteenvetoa

Kaiken kaikkiaan tulkit parempia ja hieman tarkempia muistamaan **oleellisia yksityiskohtia:**

- juonen kannalta
- puhujan kannalta

Erinomaista osaamista

4 parasta olivat kaikki tulkkeja:

- abstr. JA konkr.
- ainoat **täydellisesti** muististapalautetut pitkät puhejaksot (22-25 sanaa)
 - mitattuna merk.yksiköillä

Toinen koevaihe – **APUA!**

Tarvitsen **LISÄÄ tulkkeja** koehenkilöiksi:

- simultaaneja
 - konsekutiiveja
 - molempia
 - myös kielten opettajia
- MUISTIKAPASITEETTI
 - TARKKAAVUUSTULOS
 - TEMPERAMENTTIKARTOITUS

- äidinkieli suomi (kaksikiel. < 3-4 v opittu = early bilinguals)
- alempi korkeakoulutus tai vast.
- 10 v:n kokeneisuus

Toinen koevaihe – **APUA!**

Tarvitsen **LISÄÄ tulkkeja** koehenkilöiksi:

- simultaaneja
- konsekutiiveja
- molempia
- myös kielten opettajia

- MUISTIKAPASITEETTI
- TARKKAAVUUSTULOS
- TEMPERAMENTTIKARTOITUS

Ilmoittaudu, kerro tutulle:

- sinikka.hiltunen@uta.fi
- puh. 040 5086 740

© S. Hiltunen/20.4.2010

Kirjallisuutta

- **Marschark**, M., Richman, C., Yuille, J.C., & Hunt R.R. (1987) The role of imagery in memory: on shared and distinctive information, *Psychological review*, 102:1, 28-41.
- **Unsworth**, N., Engle, R.W. (2007) The Nature of Individual Differences in Working Memory Capacity: Active Maintenance in Primary Memory and Controlled Search from Secondary Memory, *Psychological Review*, 14:1, 104-132.

© S. Hiltunen/20.4.2010